

**Najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi
dotyczące opodatkowania podatkiem VAT czynności
wykonywanych przez komorników sądowych**

1. **Kiedy komornik sądowy powinien dokonać obniżenia podstawy opodatkowania oraz podatku należnego w przypadku dokonanego przez sąd obniżenia wysokości pobranego wcześniej przez niego wynagrodzenia (opłaty egzekucyjnej)?**

W przypadku obniżenia wynagrodzenia komornika (opłaty egzekucyjnej) w wyniku np. zamiarkowania wysokości tej opłaty przez sąd na zasadach określonych w art. 49 ust. 7 – 10 ustawy komornikach sądowych, obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem VAT oraz kwoty tego podatku dokonuje się:

- ✓ w przypadku gdy nie była wystawiona nabywcy faktura dokumentująca otrzymanie opłaty egzekucyjnej w pierwotnej wysokości – w deklaracji za okres rozliczeniowy (miesiąc lub kwartał), w którym nastąpił zwrot części lub całości pobranej wcześniej opłaty,
- ✓ w przypadku gdy była wystawiona faktura dokumentująca otrzymanie opłaty egzekucyjnej w pierwotnej wysokości – w deklaracji za okres rozliczeniowy (miesiąc lub kwartał), w którym komornik otrzyma potwierdzenie odbioru faktury korygującej przez nabywcę (pod warunkiem, że nastąpił zwrot usługobiorcy części lub całości pobranej wcześniej opłaty). W przypadku gdy komornik, pomimo udokumentowanej próby doręczenia faktury korygującej nie uzyska potwierdzenia jej odbioru przez nabywcę, może on obniżyć podstawę opodatkowania i podatek należny w deklaracji podatkowej za okres rozliczeniowy, w którym została udokumentowana próba doręczenia nabywcy faktury korygującej.

2. **Jak określić moment wykonania usługi egzekucyjnej przez komornika sądowego, z którym to momentem powiązany jest obowiązek wystawienia faktury końcowej w przypadku, gdy pobierane w trakcie postępowania egzekucyjnego zaliczki nie pokryły całego należnego komornikowi wynagrodzenia?**

Momentem wykonania usługi egzekucyjnej jest zakończenie postępowania egzekucyjnego, za które uznać należy uprawomocnienie postanowienia o zakończeniu postępowania egzekucyjnego lub umorzeniu tego postępowania.

Moment wykonania usługi egzekucyjnej jest istotny w związku z obowiązkiem wystawienia faktury końcowej, w przypadku gdy pobrane zaliczki w trakcie prowadzonego postępowania nie stanowiły całego wynagrodzenia komornika.

3. Jak rozpoznać obowiązek podatkowy w VAT w przypadku usług komorników wykonywanych „na przelomie” daty 1 października 2015 r. – czy powstanie obowiązek podatkowy od czynności wykonanych przez komorników sądowych przed 1 października 2015 r.?

Zakończenie postępowania (wykonanie przez komornika usługi egzekucyjnej) następuje w chwili uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu postępowania lub o umorzeniu tego postępowania (niezależnie od tego, kiedy uprawomocni się postanowienie o ustaleniu kosztów postępowania w przypadku egzekucji z nieruchomości).

Jeżeli postępowanie prowadzone przez komornika sądowego zostanie zakończone przed 1 października 2015 r. i 1 października 2015 r. lub po tym dniu komornik otrzyma kwotę wynagrodzenia w związku z tym postępowaniem, obowiązek podatkowy w odniesieniu do otrzymanej kwoty nie powstanie.

Odpowiednio w przypadku gdy postępowanie zostało rozpoczęte przed 1 października 2015 r., a zakończy się 1 października 2015 r. lub po tej dacie, kwota wynagrodzenia otrzymana przed 1 października 2015 r. nie będzie rodzić obowiązku podatkowego, natomiast otrzymanie od 1 października 2015 r. kwoty wynagrodzenia będzie wiązało się z powstaniem obowiązku podatkowego w odniesieniu do otrzymywanych od tej daty kwot. Faktura końcowa dokumentująca wykonanie usługi egzekucyjnej powinna zawierać informację o fakturach dokumentujących pobranie zaliczek podlegających opodatkowaniu. Dodatkowo na fakturze można wykazać informację o kwotach pobranych przed 1 października 2015 r., a więc tych, które nie były opodatkowane. Informacja taka nie jest obowiązkowa i musi z niej wynikać, że kwoty te nie podlegały opodatkowaniu. Ta dodatkowa informacja nie może zaburzać czytelności faktury.

4. Jak określić moment powstania obowiązku podatkowego w przypadku, gdy wyegzekwowane kwoty trafiają do depozytu sądowego, a następnie (bardzo często po upływie długiego okresu) zostają przekazane komornikowi, który dokonuje odpowiedniego ich rozksięgowania?

Obowiązek podatkowy z tytułu usług egzekucyjnych świadczonych przez komorników sądowych oraz innych czynności przekazanych do ich kompetencji na podstawie odrębnych przepisów powstaje w chwili otrzymania zaliczki w rozumieniu ustawy o VAT na poczet wykonywanej usługi (gdy np. opłata egzekucyjna pobierana jest w trakcie postępowania egzekucyjnego) bądź też w chwili otrzymania należnej opłaty po zakończeniu postępowania. Niezależnie zatem od tego, kiedy wyegzekwowane kwoty zostaną przekazane wierzycielowi (np. w związku z przekazaniem ich do depozytu sądowego), dla momentu powstania obowiązku podatkowego w podatku VAT z tytułu czynności wykonywanych przez komornika znaczenie ma moment otrzymania wynagrodzenia (opłaty egzekucyjnej),

którym komornik faktycznie dysponuje (wpływ ww. kwot na jego rachunek bankowy, a nie moment zaksięgowania tych kwot w prowadzonych urządzeniach księgowych).

5. Kiedy powstanie obowiązek podatkowy w przypadku, o którym mowa w art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych, tj. w sytuacji, gdy komornik umarza postępowanie na wniosek wierzyciela i wzywa dłużnika do uiszczenia należnej mu opłaty egzekucyjnej?

Obowiązek podatkowy w opisanej sytuacji powstanie w momencie zapłaty przez dłużnika (pobrania od dłużnika) określonej opłaty egzekucyjnej – brak pobrania opłaty oznacza brak powstania obowiązku podatkowego z tego tytułu.

6. Czy po wykonaniu usługi egzekucyjnej komornik powinien wystawić fakturę dokumentującą ten fakt w przypadku, gdy należne mu wynagrodzenie nie zostało jeszcze w całości uiszczone (faktury zaliczkowe nie obejmują całego należnego komornikowi wynagrodzenia)? Czy w sytuacji, gdy zobowiązana do tego strona postępowania nie uiszcza należnych opłat, komornik będzie miał prawo/obowiązek wystawić fakturę korygującą?

Jeżeli wystawiane w trakcie postępowania egzekucyjnego faktury zaliczkowe (dokumentujące otrzymanie przez komornika opłat egzekucyjnych traktowanych jako zaliczki na świadczone przez niego usługi) nie obejmują całego należnego komornikowi wynagrodzenia, powinien on wystawić fakturę (tzw. „faktura końcowa”) po wykonaniu usługi (określenie momentu wykonania usługi - patrz pytanie 2). W fakturze tej suma wartości usługi egzekucyjnej (całkowite wynagrodzenie komornika) powinna zostać pomniejszona o wartość otrzymanych zaliczek, a kwota podatku – o sumę kwot podatku wykazanego w fakturach dokumentujących otrzymanie zaliczek. Faktura końcowa powinna również zawierać numery faktur wystawionych przed wykonaniem usługi egzekucyjnej. Fakturę taką wystawia się najpóźniej 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym usługa została wykonana. Wystawienie faktury końcowej nie wiąże się z powstaniem obowiązku podatkowego, który wyznaczony jest datą otrzymania przez komornika należnego mu wynagrodzenia. Wystawienie faktury końcowej opiewającej na pozostałe należne komornikowi wynagrodzenie pozostaje bez wpływu na obowiązek podatkowy z tego tytułu – komornik wystawia fakturę, jednocześnie jednak obowiązek podatkowy powstanie dopiero w momencie otrzymania kwot od dłużnika (w odniesieniu do otrzymanych kwot).

Tym samym otrzymanie po zakończeniu postępowania kwot stanowiących wynagrodzenie komornika za wykonane czynności będzie rodziło obowiązek podatkowy, nie spowoduje jednak konieczności dodatkowego dokumentowania tego faktu na potrzeby podatku od towarów i usług (wystawiania faktury korygującej).

- 7. W jaki sposób komornik powinien doręczyć wystawioną dla dłużnika fakturę dokumentującą otrzymanie opłaty egzekucyjnej w sytuacji, gdy po wystawieniu tej faktury dojdzie do śmierci dłużnika (na wysłanej przez komornika przesyłce zawierającej ww. fakturę figuruje adnotacja listonosza „adresat zmarł”)?**

Faktura jest dokumentem potwierdzającym wykonanie usługi, wystawiana jest przez komornika dla odbiorcy tej usługi (wierzyciel lub dłużnik) – faktura wystawiana jest obowiązkowo, gdy odbiorcą usługi jest podatnik VAT. W przypadku, gdy po wystawieniu przez komornika faktury dokumentującej otrzymanie opłaty egzekucyjnej dojdzie do śmierci odbiorcy usługi (w tym przypadku dłużnika), komornik może zwrócić fakturę umieścić – z odpowiednią adnotacją – w swojej dokumentacji.

- 8. W ramach wszczętego na wniosek wierzyciela postępowania komornik ustalił numer rachunku bankowego dłużnika, przy czym okazało się, że z tego rachunku jest już prowadzona egzekucja przez innego komornika. Komornik otrzymał od wierzyciela opłatę za poszukiwanie majątku. W związku ze zbiegiem egzekucji, postępowanie zostało przejęte przez innego komornika. Czy w związku z powyższym komornik, który otrzymał od wierzyciela opłatę za poszukiwanie majątku powinien skorygować wystawioną z tego tytułu wierzycielowi fakturę?**

Opłata egzekucyjna jest wynagrodzeniem za świadczoną przez komornika usługę egzekucyjną. W przypadku, gdy komornik pobrał tę opłatę w związku z ustaleniem majątku dłużnika (nie przekazuje tej opłaty innemu komornikowi, nie zwraca jej również wierzycielowi), nie ma obowiązku korygowania wystawionej z tytułu jej pobrania faktury (choćby inny komornik prowadzący dalej postępowanie pobrał jej równowartość od dłużnika i przekazał bezpośrednio wierzycielowi).

Komornik prowadzący dalej postępowanie, który pobiera od dłużnika równowartość kwoty pobranej przez pierwszego komornika i zwraca tę kwotę bezpośrednio wierzycielowi nie wystawia faktury z tego tytułu dla dłużnika, bowiem kwota ta nie stanowi jego wynagrodzenia za świadczoną usługę.